

Kortversion av rapport

Så kan anställda bidra till handelns miljö- och klimatomställning

Om anställdas roll och deras förväntningar på facket

Nio av tio anställda i handeln vill ha större inflytande över miljö- och klimatarbetet på jobbet. Kompetensutveckling inom området och att miljöförbättringar kombineras med goda villkor för de anställda är högt prioriterade frågor.

Men det finns många hinder för att anställda ska kunna påverka. Underbemanning och hög andel anställda på deltid och visstid är exempel på det.

Det framgår av rapporten *Så kan anställda bidra till handelns miljö- och klimatomställning - om anställdas roll och deras förväntningar på facket*, som kartlägger anställdas syn på sin roll i miljö- och klimatarbetet och vilken roll de vill att facket ska ha. Rapporten bygger på en enkät gjord av undersökningsföretaget Novus som drygt 1000 butik- och lageranställda medlemmar i Handels svarat på. Rapporten är en fördjupning utifrån den undersökning bland Handels medlemmar som gjordes till **Handels miljö- och klimatpolitiska** program från år 2020.

Så gott som alla svarande, 97 procent, anser att det finns ett behov av miljö- och klimatomställning i handeln som bransch. Men omställningen får inte ske till vilket pris som helst. Två tredjedelar, 64 procent, anser att de förändringar i handeln som görs måste vara förenliga med goda arbetsvillkor för de anställda.

Än så länge har företagen inte kommit särskilt långt i omställningen, att döma av medlemmarnas uppfattning. Drygt två tredjedelar, 68 procent, svarar nej på frågan om företaget de jobbat på har ändrat sin verksamhet för att främja cirkulär konsumtion. En stor

majoritet, mellan 84 och 87 procent, tycker att företagen mest satsar på det som är lätt att genomföra och marknadsföra eller det som kan spara pengar och/eller öka intäkterna.

Dessutom är många rädda dels för att företagens miljö- och klimatarbete kan komma att ske på bekostnad av anställdas villkor, dels för att försämringar kan döljas bakom argument som har med miljö och klimat att göra. Tre av fyra svarande som uttrycker en åsikt är även oroliga för att etableringen av det multinationella storföretaget Amazon ska ge negativa konsekvenser: Både att det ska påverka miljö och klimat i stort och arbetsmiljön i handeln som bransch.

Anställdas inflytande och kompetensutveckling idag

En stor majoritet, 85 procent av de svarande, tycker att klimatarbetet i deras företag är toppstyrt och att de själva saknar inflytande. Nio av tio, 89 procent, vill ha mer inflytande. Viktigast är att få kompetensutveckling och att företagets miljöarbete kombineras med goda villkor för de anställda.

Undersökningen visar dock att det finns många hinder för anställdas inflytande. Det handlar exempelvis om att chefen inte tar tillvara på den kompetens som finns, att det är många anställda på deltid/visstid och att arbetsplatsen är underbemannad. Tre av fyra butiksanställda, 76 procent, säger att de saknar tid för att själva sätta sig in i miljö- och klimatpåverkan från varorna de säljer och 59 procent tycker att det är svårt att få tag på sådan information.

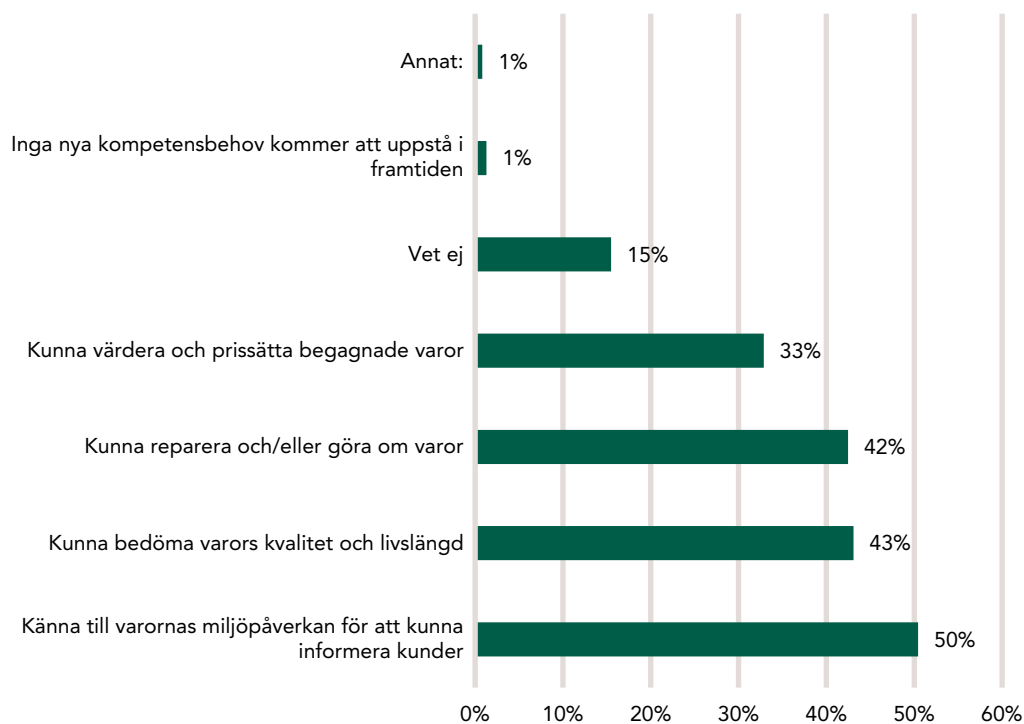
Av de svarande som har en åsikt anser 83 procent att dagens kompetensutveckling inte lever upp till de krav och förväntningar som ställs på ökad hållbarhet idag eller i framtiden. Det som saknas är kompetensutveckling kring hur befintliga arbetsuppgifter förändras och vilka arbetsuppgifter som kan vara aktuella i framtiden, hur varor och leveranskedja påverkar miljön och hur företagets miljömål och -prioriteringar ser ut.

Yrkesrollen i framtidens butiker

Yrkesrollen för butiksanställda kommer troligen att påverkas mest av handelns klimat-omställning. Därför har butiksanställda medlemmar fått bedöma vilka kompetenser de behöver ha i framtidens handel. Högst upp på listan kommer kunskap om varors miljöpåverkan för att kunna informera kunder och att kunna bedöma varors kvalitet och livslängd.

Vilka kompetenser kopplat till hållbarhet tror du att det kommer behövas mer av i framtidens handel?

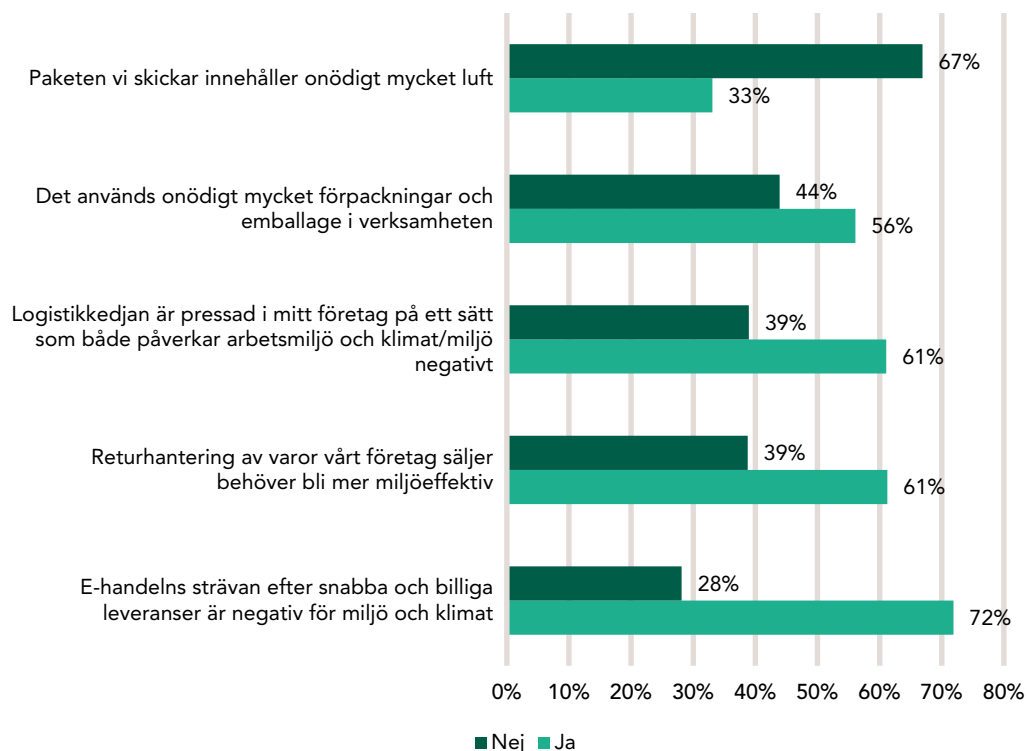
Utbildningen bör helst ske på jobbet, genom utbildning eller att kolleger lär av varandra, eller i externa kurser som arbetsgivaren står för. Men till det behövs tid avsatt, vilket alltså så många som tre av fyra anställda tycker saknas idag.

Miljö- och klimatpåverkan i e-handeln

Medlemmar som jobbar på lager och i e-handel har fått ge sin syn på den miljömässiga hållbarheten i e-handeln. De instämmer i att det är flera aspekter i den som påverkar miljön. Det handlar exempelvis om onödigt mycket förpackningar och emballage och att leveranserna påverkar miljö och klimat negativt.

Miljö- och klimatpåverkan kopplat till e-handel

Fackets roll i framtiden

Bästa sättet att öka anställdas inflytande över företagets miljöarbete är genom facket, tycker närmare hälften, 44 procent, av de svarande som har en uppfattning. Ungefär en tredjedel tror att företagets egna forum för inflytande är bäst och 19 procent att personliga möten med nära chefer är bäst.

Ett syfte med enkätundersökningen var att ta reda på vilka frågor medlemmarna tycker att Handels ska arbeta med när det gäller klimat och miljö. Den viktigaste frågan att jobba med är att företagets miljö- och klimatomställning kombineras med goda arbetsvillkor, bra arbetsmiljö och god kompetensutveckling för de anställda. Så gott som alla svarande, 96 procent, instämmer i detta. Nästan lika många instämmer i att Handels

bör arbeta för en rättvis omställning så att alla ska ha råd att konsumera hållbart och att företag är mer öppna kring och tar större ansvar för hållbarhet. Veldig många tycker också att Handels bör påverka politiska beslut på miljöområdet liksom att den gröna omställningen av handeln går snabbare.

Undersökningen visar även att arbetet med miljö och klimat bör ske på flera olika nivåer: att driva på genom facklig internationell samverkan är exempelvis ett viktigt område, som en stor majoritet av de svarande vill se. En majoritet instämmer också i att den fackliga verksamheten på arbetsplatserna bör utvecklas och 81 procent tycker att det bör finnas en fackligt aktiv på arbetsplatsen som har ett tydligt ansvar för miljö- och klimatfrågor. Dessutom bör framtidens kollektivavtal utvecklas så att anställda får ökat inflytande över omställningen och att den blir förenlig med goda arbetsvillkor.

Slutsatser

Rapporten stärker ytterligare insikten att miljö och klimat är viktiga frågor för Handels medlemmar och att det är frågor som bör ingå i det vanliga fackliga arbetet. Som facklig fråga är miljö- och klimatfrågan i flera avseenden lik frågan om branschens ökade digitalisering. Även digitaliseringen är en företeelse som facket behöver förhålla sig till på flera nivåer, eftersom den förändrar såväl arbetsliv som branschen och hela samhället.

Än så länge har digitaliseringen kommit längre i att konkret påverka arbetslivet för det stora flertalet anställda. Men utvecklingen går snabbt. För inte så länge sedan var exempelvis den idag snabba växande e-handeln en marginell företeelse. Nu står handeln både inför digitaliseringens förändringar och de förändringar som är nödvändiga med tanke på klimat, miljö och hållbarhet. Det är självklart att facket måste bevaka och påverka den utvecklingen så att den främjar anställdas rättigheter, kompetens och arbetsmiljö.

